

Передмова автора

23 лютого 2022-го ми засинали в Харкові під звуки феєрверків. Якись хворі на мозок виродки святкували день радянської армії просто під нашими вікнами. Усього через декілька годин ми прокинулись посеред ночі від нових спалахів і ще більш гучних вибухів. Декілька хвилин усе ще не вірили в те, що відбувалося. Але з кожним новим вибухом приходило усвідомлення: почалося! Діти прокинулися й сонні приєдналися до нас із дружиною. Я заборонив їм підходити до вікна, а сам намагався зрозуміти, що робити далі.

Декілька днів до того ми вже зняли з шафи валізу, але так і не зібрали речей. Тому що до останнього відмовлялися вірити, що таке можливо. Мій телефон почав розриватися від дзвінків. Друзі та рідні телефонували, аби повідомити, що почалася війна.

Ми збирали речі, так і не ввімкнувши світла у квартирі. Вже почало розвиднятися, коли я покладав валізи в автівку. Сусідка вигулювала собаку й пошепки поцікавилася: «Війна?». Це було риторичне запитання. Того ранку місто прокинулося на самому світанку. Майже всі, у кого були

автомобілі, вирішили поїхати, чим створили великі затори на декілька годин.

Так моя родина провела чотири доби в машині. Радіо не вимикалося. І що більше ми слухали новини, то більше переконувалися в тому, що Україна все ще стоїть. Майже кожну хвилину лунала звістка про підбитий російський літак, гелікоптер чи танк. Військові нищили ворога, даючи змогу цивільним виїхати подалі від бойових дій. Декілька ночей ми ховалися в бомбосховищах, об'їжджали по болоту підірвані мости, спостерігали за маневрами авіації в небі й молилися, аби Бог давав нашим захисникам надприродних сил трошити ворога.

Не всім цивільним вдалося перебратися в більш безпечні регіони. Тисячі загинули чи опинилися під окупацією. Але не здавалися, чинили опір, топили сніг і готували їжу на вогнищі, палили ворожі танки саморобними запалювальними сумішами, зупиняли ординські колони та розмінювали дороги голіруч. Багатьох було замордовано, застрелено, пограбовано та зґвалтовано. Цього ніколи не мало статися у двадцять першому сторіччі посеред Європи. Але це сталося.

Ворог знову захотів знищити нас, як він робив це вже не раз за останні століття. Проте йому так і не вдалося. Україна все ще на мапі світу, щодня ми продовжуємо цю боротьбу, незважаючи на

весь біль та відчай. Але наші втрати неможливо поповнити репараціями, наші рани вже ніколи повністю не загояться. Жодна нація на землі не заслуговує на ті страждання, які випали на долю українців (хоча одна країна все ж таки заслуговує, і робить усе можливе й неможливе, аби це наблизити).

Мої діти стали біженцями. І це те, що буде переслідувати їх усе життя. Наші міста зруйновані, тисячам українців просто більше нема куди повернутися. Багато моїх знайомих стали біженцями ще 2014-го, коли почалася окупація Криму та Донбасу, і ось у 2022-му їм довелося залишати свою нову домівку й уже вдруге тікати від військових у формі армії РФ.

Цю збірку я хочу приурочити до річниці початку повномасштабного вторгнення ворога на нашу землю. Більшість цих текстів були написані за минулий рік. Я не часто пишу вірші чи пісні, але зараз саме вони – ледь не єдиний спосіб для мене передати свої емоції та відчуття.

Деякі оповідання я готував зовсім для іншої книжки, але гадаю, що тут вони будуть більш доречними. Не всі тексти про війну, але кожен про емоції, про втрачені мрії та про надію. Вигадка та фантастика переплітаються з історіями з реального життя. Але загалом «Особиста тиша» – це про зруйновані життя, розтрощені кістки, вибиті

зуби та зв'язані за спиною руки. Про голоси людей і міст, які назавжди стихли. Бо саме цього й прагне наш ворог – аби ми замовкли.

Хочу передати свій низький уклін усім захисникам та захисницям України. Кожному волонтеру, медику, активісту, капелану, свідомому українцю та вимушеному емігранту, який невинно донатить на Збройні сили.

Кожному з нас болить. Та всі ми плакаємо віру в те, що війна закінчиться. І що перемога буде за Україною. Тому що неможливо знищити народ, у якого є така невтримна жага до життя та волі.

Лютий 2023

ОПОВІДАННЯ

ДА-І4

Незвичне поживлення панувало сьогодні в їдальні. Всі робітники про щось сперечалися та гомоніли.

ШЯ-12 підсів за стіл до своїх приятелів і приєднався кабелем до живлення, заряджаючи свої батареї. Він, як і кожний присутній в їдальні, були андроїдами. Й узагалі, на цій далекій космічній станції не було нікого, крім андроїдів. Усі ці розумні машини, як і сама станція, були створені іншими машинами, які колись прилетіли з Землі. Тих роботів залишилося небагато, бо вони були старі й примітивні та часто ламалися. Але машини могли розповісти своїм нетямущим нащадкам дуже багато цікавих історій про Землю та її мешканців.

– Вітаємо тебе, ШЯ-12, – заговорили до нього приятелі. – Може, хоч ти здатний нам пояснити, що тут, зрештою, коїться? З чого весь цей гам?

– Залюбки розповім, – відповів той. – Трапилося справді щось надзвичайне. Експериментальний прототип машини часу CRON-07 виявився робочою моделлю.

– Так це ж чудова новина.

– Воно так, – погодився ШЯ-12. – Але сталося це за дуже дивних обставин.

– Тож не тягни, розповідай.

– Я розкажу історію від самого початку. Так буде більш зрозуміло. Отже, пам'ятаєте, як старий СЗ-50 розповідав нам одну байку перед смертю?

– Якщо ти про його останню історію, то певна річ. А взагалі ми пам'ятаємо все, ми ж нове покоління андроїдів, і маємо необмежені сховища пам'яті.

– Не перебивайте, якщо хочете почути щось цікаве... Отже, перед смертю СЗ-50 розповів нам ту легенду про славнозвісних героїв, які захищали свою землю. Вони були расою гібридів – напів-машини, напівістоти. Сили противників значно їх переважали, але ці герої ціною власних життів утримали оборону космопорту впродовж двохсот сорока двох днів. Старий СЗ-50 нам навіть військові шеврони показував із тими славетними бойовими роботами. Кулі їх майже не брали. А якщо брали, то ті герої знову ставали до бою і продовжували боротьбу.

– А до чого тут машина часу?

– А ось до чого. Наш технар ДА-14 так захопився тією історією! Розвісив на стінах кімнати шеврони з тими бойовими роботами. Присвятив себе всього пошукам бодай якоїсь інформації про

ті героїчні події. Потім він усю свою увагу зосередив на прототипі CRON-07. Ми спершу зраділи, що він, нарешті, вирішив присвятити себе роботі. Та не все було так просто, як здавалося на перший погляд. Виявляється, що ДА-14 вирішив відвідати минуле, щоб на власні очі побачити своїх кумирів.

– То він на це спромігся?

– А ви як гадаєте? Він зміг налагодити машину, вказав необхідні координати в часі й просторі та вирушив на Землю в минуле. В лабораторії його не було декілька хвилин. Але сам він наполягає, що провів у минулому шість днів та вісім із половиною годин. І не збирався повертатися додому. Так залишився б там, якби в нього не влучила шрапнель і не спрацював механізм автоматичного повернення.

– І що, він їх таки зустрів?

– О, не тільки зустрів. Він навіть мав нагоду повоювати пліч-о-пліч із ними, чим навів жах на ворогів, яким ніколи ще не доводилося бачити сучасну модель андроїда. ДА-14 також отримав бойовий позивний і примудрився зловити декілька ворожих куль. Інженери саме зараз його лагодять. Казав, що на власні очі бачив, як завалилася диспетчерська вежа космопорту, уражена ворожою ракетою.

– І які вони? Чи насправді такі безстрашні та безсмертні герої?

– Каже, що так, герої справді безстрашні. Коли навіть самому ДА-14 було лячно, вони продовжували боротьбу. А ще ДА-14 розповідає, що, виявляється, ніякі вони не кіборги. Зовсім не мали механічних удосконалень чи навіть імплантатів. Стопроцентні біологічні організми людської подоби.

– Але як таке могло бути? Невже старий СЗ-50 збрехав про кіборгів? Навіщо це було йому?

– А хто його зрозуміє? Піди тепер спитай на металозвалище. Одне зі слів ДА-14 не підлягає сумнівам – герої таки були справжніми. Й помирили вони також по-справжньому.

* Зі збірки «Алфавіт для андроїда».

СОН

Я бачив сон. Якісь примарні тіні штовхають мене на землю і зв'язують руки за спиною. Довго зв'язують, дивакуватими, майже дитячими вузлами. Бо не здатні своїми руками ані створювати, ані пестити. Лише вправні на те, щоб кривдити, гвалтувати та вбивати. Тому що не розуміють слів, які чують. А все, що вони не розуміють – уважають ворожим та огидним. Їхні щелепи заклакли, бо вони, повчаючи інших, якою мовою розмовляти, власну забули. То й мовчать собі, як німі риби. Дивляться на мене згори вниз, кліпають порожніми очима, немов намагаються прочитати мої думки. Але на це вони не здатні. А ось я добре читаю їхні думки: їх тіпає від наших пісень та книжок, вони казяться від усвідомлення того, що ми їх зневажаємо, але не боїмося.

– Чого вилупилися? – питаю. – Водкі нет.

Очі їхні наливаються кров'ю. Один із них витріщається на синьо-жовту стрічку на моєму зап'ястку.

– Муии!!! – белькоче одне з тих створінь і тичає в мене огидним пальцем.

А я вже думав, що це глухоніме кіно. Уявно шукаю в голові кнопку з субтитрами. Це займає деякий час, бо русняву я вже давно видалив з усіх своїх девайсів, а з голови – ще раніше.

Літери знизу висвічують слово: «Знімай!».

– І чому я маю це робити? Що, дратує?

Замість відповіді в моє обличчя летить кулак. Я тільки й устигаю побачити криве татуювання на кісточках пальців: «За ВДВ».

В очах з'являються зірки. Істота щось завзято починає мені пояснювати, але меню з субтитрами «підвисає», і я бачу перед очима корейські літери. Давно збирався почати вивчати корейську, але ж не за таких обставин.

Ще один удар в обличчя – і субтитри змінюються на текст: «Ці ваші синьо-жовті штуки... мене від них нудить. Не правильні вони! Не наші. Та й узагалі, усім відомо, що справжня веселка складається лише з трьох кольорів. Усі інші кольори – то якісь бунтарі, які повинні повернутися в лоно пращурів, злитися в океані трикольного світу!»

Чи то моя система зовсім «підвисла», чи то дійсно той виродок навчився конвертувати свої хворі фантазії в змістовні речення. Якби їхня воля, то вони б і сонцю руки за спиною зв'язали, бо пече. І море б піском засипали, бо солоне.

– Хочете, щоб і ми потонули у вашому болоті? Нічого з цього не вийде, ви вже намагалися. Лайно неможливо змішати з діамантами. Ми завжди відмиваємося від вашої смердючої любові.

«А ще книжки... – продовжив він свій монолог. – Книжки теж треба або спалити, або закопати глибоко в землю. Але тільки ті, нехороші, в яких неправильні літери, на кшталт «Ї». І змусити ваших дітей цілодобово Пушкіна читати, аби на завжди забули про цю вашу палуна... палані... тьху, поляніцу! А ще ці рівні дороги та охайні будівлі... Аж занадто вони рівні та охайні, не по-нашому це, не за правилами».

– А хто встановлює правила? – запитую.

«Той, у кого лопата та автомат! – відповідає. – Та годі вже базікати! Залізей у яму».

Грубі руки підхоплюють мене й жбурляють униз. Чую, як вони завзято починають працювати лопатами. Відчуваю сморід сирієї землі у себе на обличчі й починаю кричати – не від страху, а від люті та безсилля, і...

Прокидаюся в холодному поту. Повільно озирваюся навколо. Із відчиненого вікна дме вранішньою прохолодою. Телевізор транслює новини, на екрані якісь селяни копирсаються на городі.

Субтитри повідомляють, що невіправні йолопи знову взялися палити листя.

Аби прогнати недобрі думки, час і мені братися до роботи. Зодягнувшись, виходжу на подвір'я, підхоплюю лопату й повільно починаю ранковий огляд своїх невеличких володінь. Яблуні в садку вже набралися соку, кури бігають двором. Життя вирує, як завжди. Ось тільки сусідський обгорілий будинок стоїть без даху й дивиться на мене своїми порожніми вікнами з вибитими шибками. Сусід Микола як зник, так і не з'являвся. Кажуть, що орки, коли тікали, закопали його десь у лісі живцем, бо багато базікав та постійно з них глузував.

Якесь відчуття бентеги сповнює моє серце, і я намагаюся пригадати свій сон, але без успіху. Йду собі далі до лісу, аби накопати хробаків. Зазвичай на риболовлю я ходив із Миколою. Сиділи ми з ним годинами під старим дубом, споглядали за поплавцем і робили вигляд, що зайняті найважливішою справою в житті.

Як там воно, лежати в сирій землі? Мабуть, холодно. І темно...

Добре, що все минулося. Я живий, бо не базікав зайвого й не висовувався. Інстинкт самозбереження зараз сильно підскочив у ціні. Не кожен повинен лізти на рожен, аби щось комусь довести. Сиди собі тихенько, і ти й твоя хата будуть

цілими, що тут складного? Дурень ти, Миколо, ой дурень!

Повз мене пробігла безхатня свиня. Останнім часом багато худоби повтікало до лісу через вибухи. На мить мені здалося, що в пащі свиня тримала обгризену людську руку. Я навіть зміг прочитати на кісточках пальців криві літери: «ЗаВДВ». Але то була проста суха гілка.

Холодний вітерець пробіг моєю спиною. А якщо вони повернуться? Але ми ж це вже проходили, чи не так? Просто треба не базікати зайвого. Не лізти на рожен. Сидіти собі тихенько. Головне – не порушувати правил цієї кривавої гри.

«А хто встановлює правила?» – чую відлуння голосу привида Миколи у своїй голові.

– Ну що ти мені спокою не даєш, навіть із-під землі?! – кричу розлючено я лісу. – Чи тобі повилазило?! Лопата в мене вже є. Час таки роздобути автомат.

*Уперше опубліковано в міжавторській збірці «ЙБН БЛД РСН»

Зміст

Передмова автора.....	5
Оповідання.....	9
ДА-14.....	10
Сон.....	14
Нічний ефір.....	19
Ранкова шаурма.....	42
Соняшникове шосе.....	45
Вірші.....	71
Фікуси на вікні в Бучі.....	72
Овідій.....	74
Планетарій.....	75
Пантеон.....	76
Прапор	77
Янголи мріють.....	78
Країна гієн.....	80
Сепар-сусід	81
Батькова усмішка.....	82
Сакури.....	83
Вінниця.....	84
То мій край	85
Один над усім.....	86
Пісня емігрантів.....	87
Світ сліпих.....	88

Тарасе.....	89
ЧАЕС.....	90
Телевізор.....	91
Так треба.....	92
Час.....	93
Повернись.....	94
Тихий вирок.....	95
Роковина.....	96
Есе.....	97
Татів Nook.....	98
Площа Сагайдачного.....	101
Американські нотатки.....	103
Післямова.....	119
Про автора.....	121